

Yuriy Tyutyunnyk
*Candidate of Economic Sciences, Docent,
Professor at the Department of Finance, Banking and Insurance
Poltava State Agrarian University*

Тютюнник Ю.М.
*кандидат економічних наук, доцент,
професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Полтавського державного аграрного університету*

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-576-1-41>

MECHANISMS FOR IMPLEMENTING THE SPECIFIC FEATURES OF THE TOURISM EDUCATIONAL PROGRAM TAKING INTO ACCOUNT THE REGIONAL CONTEXT

МЕХАНІЗМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ОСОБЛИВОСТІ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ ТУРИЗМ З УРАХУВАННЯМ РЕГІОНАЛЬНОГО КОНТЕКСТУ

Туристична галузь України зазнала значних змін в останні роки, відображаючи як зростання попиту на подорожі, так і кризи, що вплинули на кількість та результативність діяльності компаній. Найбільша кількість туристичних агентств фіксувалася у 2019 році, після чого розпочалося поступове скорочення, особливо серед юридичних осіб. Причинами такого спаду, передусім, стали пандемія COVID-19, економічна нестабільність та інші зовнішні фактори. Війна, що почалася у 2022 році, суттєво вплинула на туристичний ринок України. Через бойові дії, масове переміщення населення та загальну економічну нестабільність значна частина туристичних компаній припинила діяльність. У 2023 році відбулося незначне зростання кількості турагентств, що стало ознакою поступового відновлення галузі. ФОПи займають провідну роль у сегменті туристичних агентств, тоді як серед туроператорів та компаній, що надають послуги бронювання, юридичні особи мають більшу частку [1]. Тож, зміни в туристичній сфері України відбуваються під впливом комплексу різнопланових чинників (соціально-політичних, економічних, епідеміологічних, інфраструктурних, правових, технологічних та інших), які визначають динаміку розвитку галузі, її стійкість до криз та адаптивність до змінних умов.

Туристична галузь є важливим драйвером економічного розвитку регіонів, сприяючи збереженню локального бізнесу, зростанню підприємницької активності, створенню робочих місць та збільшенню податкових надходжень до бюджету. Хоча вищерозглянуті фактори й по-різному впливають на туристичний сектор залежно від регіону, але саме

регіональний туризм нині розглядається як один із ключових напрямів для відновлення галузі в умовах обмежень та викликів воєнного часу.

У цьому контексті заслуговує на увагу туристичний потенціал Полтавської області – регіону, який, попри всі труднощі, зберігає унікальні можливості для прийому туристів та розвитку різних видів відпочинку. Це пов'язано з тим, що Полтавщина є одним із найбільш екологічно чистих регіонів України, має вигідне географічне розташування, вирізняється особливостями історичного розвитку, специфічною архітектурою, великими площами заповідних територій, національно-культурним різноманіттям, наявністю потенційно брендових туристичних продуктів.

Серед ключових туристичних центрів області варто відзначити місто Полтаву з його музеями та архітектурними пам'ятками, селище Опішню – відому столицю українського гончарства, село Великі Сорочинці зі знаменитим ярмарком, а також маршрути, пов'язані з історією українського козацтва, літературною спадщиною Івана Котляревського та Миколи Гоголя. Не менш перспективними є природні туристичні об'єкти, зокрема Національний природний парк «Пирятинський», Мгарський монастир із мальовничими околицями, береги річок Ворскла та Псел, які приваблюють любителів активного відпочинку. Окремої уваги заслуговує гастрономічний туризм, адже Полтавщина відома своїми традиційними стравами – полтавськими галушками, борщем із вушками, варениками та місцевими крафтовими продуктами, що активно пропонуються у рамках етнофестивалів і дегустаційних турів [2].

Візитівкою успішного розвитку внутрішнього туризму в Полтавській області поправу вважаються етносадиби – осередки сільського зеленого туризму. Найбільш відомими з них є Етносадиба «Лялина Світлиця» (селище Опішня), Етнопоселення «Старий Хутір» (селище Опішня), Хутір «Яблучне» (село Вільхове), Котедж «Вільхове» (село Вільхове), Садиба «Покровська» (село Остап'є), Гостинний дім «Золота Сота» (село Петрівка), Садиба «Кантрі Хауз – сільська хатинка» (село Чечелеве) [3].

У Полтавському державному аграрному університеті, відповідно до Стандарту вищої освіти за спеціальністю 242 «Туризм» галузі знань 24 «Сфера обслуговування» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти [4], освітня програма (ОП) Туризм реалізовується з 01 вересня 2022 р.

ОП Туризм передбачає підготовку висококваліфікованих фахівців, які володіють фундаментальними знаннями і практичними навичками у сфері туризму та рекреації, вміють їх застосовувати з метою формування, просування та реалізації туристичних продуктів, організації комплексного туристичного обслуговування, ефективного управління суб'єктами туристичної діяльності, зокрема у сфері сільського зеленого туризму. Саме спрямованість на набуття необхідних знань, вмінь та практичних навичок у сфері сільського зеленого туризму і є особливістю ОП Туризм у Полтавському державному аграрному університеті.

Підготовка фахівців із сільського зеленого туризму є актуальною для Полтавської області, яка має значний, але ще не повністю реалізований туристично-рекреаційний потенціал розвитку цього напрямку, що відповідає Програмі розвитку туризму і курортів у Полтавській області на 2021–2025 рр. [5].

Механізми реалізації особливості ОП Туризм з урахуванням регіонального контексту включають:

- введення додаткової фахової компетентності «ФК18. Розуміння організаційно-управлінських та економічних засад розвитку сільського зеленого туризму»;
- введення додаткового програмного результату навчання «ПР24. Уміти розробляти, реалізовувати та просувати продукти у сфері сільського зеленого туризму»;
- введення обов’язкових освітніх компонентів для набуття ФК18 та досягнення ПР24: Сільський зелений туризм, Моніторинг туристичних дестинацій, Технології продажу туристичного продукту.

За висновками зовнішніх стейкхолдерів набута фахова компетентність ФК18 та досягнутий програмний результат навчання ПР24 є затребуваними на ринку праці, що надає випускникам ОП Туризм додаткові переваги при працевлаштуванні.

Отже, подальший розвиток сільського зеленого туризму в Полтавській області передбачає ефективне поєднання різних складових: правової, організаційної, інфраструктурної, фінансово-економічної, екологічної та інших. Серед них чільне місце посідає й освітня складова як необхідна умова кадрового забезпечення цього виду туризму, що вплинуло на визначення особливості освітньої програми Туризм у Полтавському державному аграрному університеті та механізмів її реалізації.

Література:

1. Тютюнник, Ю.М., Лега, О.В., Безкровний, О.В., Ліпський Р.В., Ромаш, Д.В. Фінансово-економічний вимір розвитку туризму Полтавщини. *Здобутки економіки: перспективи та інновації*. 2025. № 16. URL: <https://econp.com.ua/index.php/journal/article/view/375/339>. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15030492>.
2. Найкрасивіші місця Полтавської області: що вам треба побачити і куди їхати. URL: <https://rubryka.com/article/where-to-go-poltava-region> (дата звернення: 24.04.2025).
3. Антонюк М. Сільська гостинність. Садиби зеленого туризму на Полтавщині. URL: <https://zmist.pl.ua/publications/silska-gostinnist-sadibi-zelenogo-turizmu-na-poltavshchini> (дата звернення: 25.04.2025).
4. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 242 «Туризм» галузі знань 24 «Сфера обслуговування» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти: наказ Міністерства освіти і науки України № 1068 від 04 жовтня 2018 р. / *Міністерство освіти і науки України*. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/12/21/242-turizm-bakalavr.pdf> (дата звернення: 26.04.2025).
5. Програма розвитку туризму і курортів у Полтавській області на 2021–2025 рр. / *Департамент культури і туризму Полтавської обласної військової адміністрації*. URL: <https://media.poda.gov.ua/docs/ftnlr3eu/programa-rozvytku-turyzmu-i-kurortiv-u-poltavskiy-oblasti-na-2021-2025-roky.pdf> (дата звернення: 28.04.2025).